

EEN LASTIG LICHAAM IN HOUTEN BEELDEN

Ze wilde ooit boerin worden, maar werd beeldhouwer. Nu maakt ze onder andere dieren uit hout. "Ik blijf in beweging in mijn eigen tempo. Deze manier van werken is voor mij ideaal." Johanna Nijluning (68) heeft al veertig jaar axiale spondyloartritis (de ziekte van Bechterew). Haar beeldhouwbedrijf bestaat sinds 1988 en is gespecialiseerd in gedenktekens uit hout. Maar wie denkt dat dit verhaal daarover gaat, slaat de plank mis...

Samen met collega-beeldhouwer Wilma Koops die Multiple Sclerose (MS) heeft, werkte ze de afgelopen jaren aan het project 'Lastig Lichaam'. "Dat is ons gezamenlijke kunstwerk", legt Johanna uit. "Je wordt je pas bewust van je lichaam wanneer benen, wervels, hersenen of ogen gaan haperen, tintelen, pijn doen of niet meer functioneren. Je hebt een prachtig lichaam, maar binnenin is er van alles mis."

Een lach en een traan

En leg dan aan niet chronisch zieken maar eens uit hoe groot de gevolgen van je haperende lichaam zijn voor jouw leven. Johanna en Wilma kozen een originele manier: ze gebruikten hun vakkennis en vaardigheden om beelden uit hout te hakken. "De beelden roeren verschillende thema's aan: de lichamelijke klachten, de behandelingen en de emotionele achtbaan waarin je als mens met een ziekte terecht kunt komen. Wij tonen onze kracht in prachtig hout", zo is op de website te lezen. "Werken in hout is onze grote passie", legt Johanna uit. "Omdat we twee heel uiteenlopende karakters hebben en ook omdat onze aandoeningen (Bechterew en MS) zich heel verschillend in ons lichaam uiten, maakt Wilma ook heel andere beelden dan ik. Zo ontstond er een mix van grote, kleine, figuratieve en meer abstracte beelden voor binnen en buiten." De eerste expositie van 'Lastig Lichaam', in een klein kerkje in Wirdum, in Groningen, maakte veel tongen los. "Lotgenoten herkenden zich in onze beelden, ze voelden zich erkend.

Een van de vijf poppenbeelden van Wilma. Ze beelden alle vijf een symptoom van Multiple Sclerose (MS) uit. Dit is Obstipatus die weer niet kan poepen. De anderen zijn Kronkel wiens hersenen weer meer gekrompen zijn, Schele met zijn oogontstekingen, Watson met zijn hoofd vol watten en Meneertje Moe zoals vanouds zonder enige energie.

Een Sumi-e schildering van Sylvia.

Mensen die niet te maken hebben met een chronische ziekte, werden wakker geschud. Er volgden gesprekken met een lach en een traan, over doorzettingsvermogen, verdriet, moed en kracht."

Die eerste expositie smaakte naar meer. Maar toen gooide de Covid-pandemie roet in het eten. "We werden net als veel anderen in de wacht gezet. We konden ons nergens meer goed tussen nestelen als het ging om expositiemogelijkheden." 'Lastig Lichaam' verdient een grotere kans. Ook daarom vertelt Johanna graag over de expositie. Bijvoorbeeld hoe haar kuurreizen naar Tsjechië en Duitsland haar inspireerden. "Drie weken lang modderen en nagaren, badderen en broeien; pijn en genot gaan hand in hand want kuren is prettig afzien. Drie weken kuren is geen wellnessen, zoals wel wordt gedacht, maar oefenen en gemasseerd worden door de pijn heen. En stil liggen in de bron waar het kuuroord beroemd door is geworden. Bronnen met mineraalrijk water, zout, zwavel, ijzer of radon. Je kunt ingepakt worden in klei of krijt en in CO₂-zakken liggen. Het veenbad met heet, zwart, dik, stinkend veen is mijn favoriet. Een weldaad door totale gew(ri)chtsloosheid." Haar kunstwerk van tien holle boomschijven van verschillende

houtsoorten verbeelden de bronnen. Het kuren wordt verbeeld met onderdelen van een nepskelet, gedoopt in onder andere veen, zwavel, klei, zout, CO₂ en krijt.

Duo werd trio

Een paar maanden geleden is Sylvia Bökkerink aangehaakt. Het duo is een trio geworden. Sylvia kreeg de diagnose reumatoïde artritis toen ze 17 jaar oud was. Johanna: "Sylvia is een van beste vriendinnen en schildert al jaren. Haar twee-dimensionale werk en haar verhaal is een prachtige aanvulling op de expositie." Sylvia schildert met inkt omdat schilderen met verf te veel vergt van haar (kunst)gewrichten zoals handen, ellebogen en rug. Schilderen met inkt kun je zittend doen. Het werk van Sylvia is geïnspireerd op de Japanse schilderkunst. Sylvia beoefent het Sumi-e schilderen, een meditatieve (Zen) kunstvorm waarin alle onderwerpen worden geschilderd met zwarte inkt en grijstonen. Je kunt haar werken vinden op passievoorinkt.nl. Sylvia maakte voor de expositie onder andere schilderijen van haar eigen handen en wervelkolom.

En Johanna zelf? Na veel moeilijke jaren, waarin ze moest vechten voor een goede financiële regeling met daarbij vele (her)keuringen en de strijd om een goede behandeling van de Bechterew aanging, is ze nu heel gelukkig. "Ik ben helemaal opgeleefd nu ik alweer vijf en een half jaar een biological gebruik." En het belangrijkste: na het overlijden van haar partner een aantal jaren geleden heeft ze een nieuwe liefde. "Zij kende me nog niet toen ik in de greep van de ziekte van Bechterew was. Zij vraagt steeds heel verbaasd: 'maar hoe ging dat dan? Kon je dat ook niet?' Ik kan zoveel meer aan dankzij de biological!" Johanna heeft

Een van de tien holle boomschijven van verschillende houtsoorten die de bronnen van de kuuroorden verbeelden. Dit is werk van Johanna.

mede daarom een lekker leesbaar boekje geschreven over haar ervaringen met haar 'morbus Bechterew' de term die dat altijd "zo prachtig" in haar kuurboekje staat. "Dat boekje hoort bij de expositie en is ook bedoeld om andere mensen met de ziekte van Bechterew te helpen." Zelf heeft ze veel steun van de Patiënten Vereniging Groningen gehad. "Maar alles verandert. Ik ben bij de opheffingsvergadering geweest. Ik vergeet nooit hoe deze vereniging en vooral de mensen erachter voor mij bijna letterlijk van levensbelang zijn geweest."

Meer informatie

Wil je meer zien en weten over 'Lastig Lichaam'? Kijk op www.expositielastiglichaam.nl. Wie een expositiemogelijkheid weet, wordt enthousiast begroet! Voor meer informatie daarover en over het boekje dat in september wordt uitgegeven, kun je mailen naar post@opeigenhoutjeglimmen.nl.

NOORTJE KRIKHAAR

